UUTISET

Soten pohjaksi maakuntamalli

Sosiaali- ja terveyspalvelut järjestetään jatkossa kuntaa suuremmissa itsehallintoaluissa.

Juha Sipilän mukaan uudistuksen peruskivenä on julkisen terveydenhuollon ja sosiaalihuollon laittaminen kuntoon.

Käytännössä hallitus on rakentamassa valtion ja kuntien väliin sijoittuvan väliportaan maakuntamallin. Hallitusohjelman mukaan järjestämisvastuussa olevia itsehallintoalueita on korkeintaan 19.

Sote-uudistus etenee kolmiportaisesti. Ensin on ratkaistava tarkka sote-palveluiden hallintomalli, joksi hallitus esittää maakuntamallia.

Seuraavaksi kuntien, valtion ja Kelan rahavirrat täytyy yhdistää. Hallitusohjelmassa ei ole määritelty, miten tämä tapahtuu.

Lopuksi selvitetään potilaan valinnanvapauden toteutuminen uudessa mallissa.

”Maakuntamalli demokraattisin”

Kuntaliiton varatoimitusjohtajan **Timo Kietäväisen** mielestä maakuntamalli on sote-malleista paras lähidemokratian kannalta.

”Maakuntamalli sisältää suorilla vaaleilla valitun valtuuston, joten se on kansanvallan kannalta ongelmattomin.”

Kietäväisen mukaan tosiasiallisia vaihtoehtoja soten järjestämiseen oli olemassa enää kaksi.

”Peruskuntamalli ei ole enää vaihtoehto, sillä se on perustuslaillisesti mahdoton. Jäljelle jäivät kuntayhtymä- ja maakuntapohjainen malli.”

Alueelliset erityispiirteet huomioitava

Kietäväinen epäilee, voidaanko maakuntamalli toteuttaa kaikkialla samalla kaavalla.

”Toivottavasti se pidetään riittävän joustavana ja alueelliset erot huomioidaan, sillä täysin sama ratkaisu tuskin toimii pääkaupunkiseudulla ja Lapissa.”

Hän muistuttaa, että rahoitusratkaisu on vielä auki.

”Puhutaan mittasuhteiltaan valtavasta uudistuksesta, joka muuttaa kuntien roolin kokonaan. Yksikanavaisuuteen mentäessä kuntien valtionosuusjärjestelmä menee uusiksi, kuten myös Kelan rahoitus.”

JUKKA KOIVULA

Hallituksen päättämien sopeutustoimien vaikutukset vuonna 2019 miljoonaa euroa

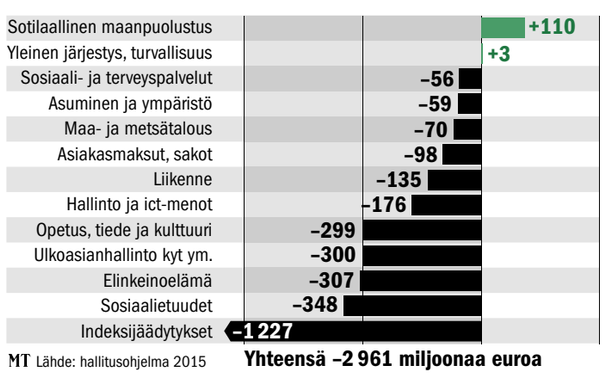

MT Lähde: hallitusohjelma 2015 **Yhteensä –2 961 miljoonaa euroa**

Hallitusohjelmasta äänestys ensi viikolla

Eduskunta otta kantaa uuden hallituksen ohjelmaan ensi viikolla. Ohjelma annetaan eduskunnan käsiteltäväksi pääministerin tiedonannolla jo tänään perjantaina, ja eduskunta keskustelee siitä tiistaina ja keskiviikkona. Eduskunta äänestää ohjelman hyväksymisestä torstaina.

Eduskunta valitsi keskustan puheenjohtaja **Juha Sipilän** pääministeriksi torstaina.

Perjantaina käydään läpi perinteiset juhlallisuudet eroavan ja uuden hallituksen tervehdyskäynteineen Presidentinlinnassa. Tasavallan presidentti **Sauli Niinistö** myönsi **Alexander Stubbin** hallitukselle eron ja nimitti Sipilän hallituksen.

Perjantaina myös valittiin eduskunnan uudet puhemiehet.

EIJA MANSIKKAMÄKI

Kolme puoluetta – kolme voimakasta johtajaa

Ympäristö- ja maatalousministeriöt päätyivät sittenkin saman ministerin komentoon. Kolmen suuren puolueen muodostama hallitus on poliittisessa historiassa poikkeus.

Pääministeri Juha Sipilä on työnteolla rikastunut diplomi-insinööri ja yrityksiä symppaava entinen sijoittaja. Talouselämästä politiikkaan viime vaalikaudella tupsahtanut Sipilä yrittää luoda Suomeen uudenlaista poliittista johtamista, joka saa väriä yritysjohtamisesta.

Elinkeinoministeri Olli Rehn vaikutti 1990-luvulla keskustan varapuheenjohtajana, kansanedustaja ja ensimmäisinä europarlamentaarikkoina. Taloustieteestä väitellyt Rehn on työskennellyt myös yliopistoprofessorina. Merkittävä ura takana Eurooppa-politiikassa ja varsinkin viimeiset vuodet EU-komission talouskomissaarina.

Perhe- ja perusturvaministerin posti jaetaan kahtia. Ensimmäiset kaksi vuotta tehtävää hoitaa **Juha Rehula**, jälkimmäisellä puoliskolla vastuun ottaa **Annika Saarikko**.

Rehula vakiinnutti viime vaalikaudella asemansa keskustan sote-asiantuntijana.

Saarikko on keskustan varapuheenjohtaja ja koko ministeriryhmän nuorin. Puolueen tulevaisuudenlupaus nousee jo tässä vaiheessa uraa politiikan huipulle.

Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen on vaikuttanut eduskunnassa vuodesta 2003. Johti oppositiokaudella eduskuntaryhmää. Vanhasen II hallituksessa lyhyt ura ympäristöministerinä.

Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen on keskustan varapuheenjohtaja. Aloittaa viidennen kauden eduskunnassa. Toimi Vanhasen II hallituksen liikenneministerinä. Poliittinen osaaminen monipuolista.

Liikenneministeri Anne Berner on yllätysnimi. Yritysmaailmasta politiikkaan houkuteltu Berner on Vallila Interior sisustusyrityksen hallituksen puheenjohtaja ja pääomistaja.

Ulkoasianministeri Timo Soini on viimeinen toteuttanut haaveensa. SMP:n savuavilla raunioilla perustettu Perussuomalaiset on määrätietoisen työn päätteeksi noussut suuren puolueen mittoihin ja hallituskelpoiseksi toimijaksi. Varapääministerinä ja valtiovarainministerinä joutuu pian päättämään asioista, joilla punnitaan myös puolueen tukijoiden lojaalisuutta.

Puolustusministeri Jussi Niinistö on viime vaalikauden ajan perehtynyt puolustusvaliokunnan puheenjohtajana armeijan toimintaan. Soinin vankka tukija.

Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä ei vaalikeskusteluissa räväyttänyt, mutta silti keräsi lappilaisten äänistä ison potin. Puolueen varapuheenjohtaja ja on puolueessaan harvoja näkyviä naisia.

Työ- ja oikeusministeri Jari Lindström on entinen paperimies Voikkaalta. Osaa puhutella duunariäänestäjiä. Kampanjoin aikoinaan työttömänä itsensä eduskuntaan 2011. Johti eduskuntaryhmään viimeiset vuodet.

Valtiovarainministeri Alexander Stubb vaikutti edellisen vuoden pääministerinä. Hallituksessa hänellä on vastuullaan painava ministerisalkku. Stubb on politiikan monilahjakkuus, vaikka näytöt pääministerinä eivät yltäneet huippusuorituksiin. Stubbista on tulossa lojaali Sipilän siipimies, niin tyytyväinen hän oli Sipilän tapaan johtaa hallitusneuvotteluja.

Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen on ministeriryhmänsä nuorin. Ympäristöministerinä ennakkoluulottomasti purki useita vihreiden johdolla tehtyjä päätöksiä. Entinen toimittaja, vaalipiirinsä ääniharava, uraohjus ja politiikan lupaus, jota on pian vaikea ohittaa puolueensa sisällä.

Sisäministeri Petteri Orpo tuli pystymetsästä vuoden ajaksi maa- ja metsätalousministeriksi. Näytti oppimiskykynsä ja sain hyvän arvion toiminnastaan. Kuuluu kokoomuksen ydinporukkaan ja on porvariyhteistyön vankka kannattaja.

Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Lenita Toivakka jatkaa jo vuoden kestänyttä ministeripestiään. Siirtyi politiikkaa pitkän työuran jälkeen. Toiminut kansanedustajana vuodesta 2007.

JANNE IMPIÖ

Ministerit kotipaikkakunnittain

MT

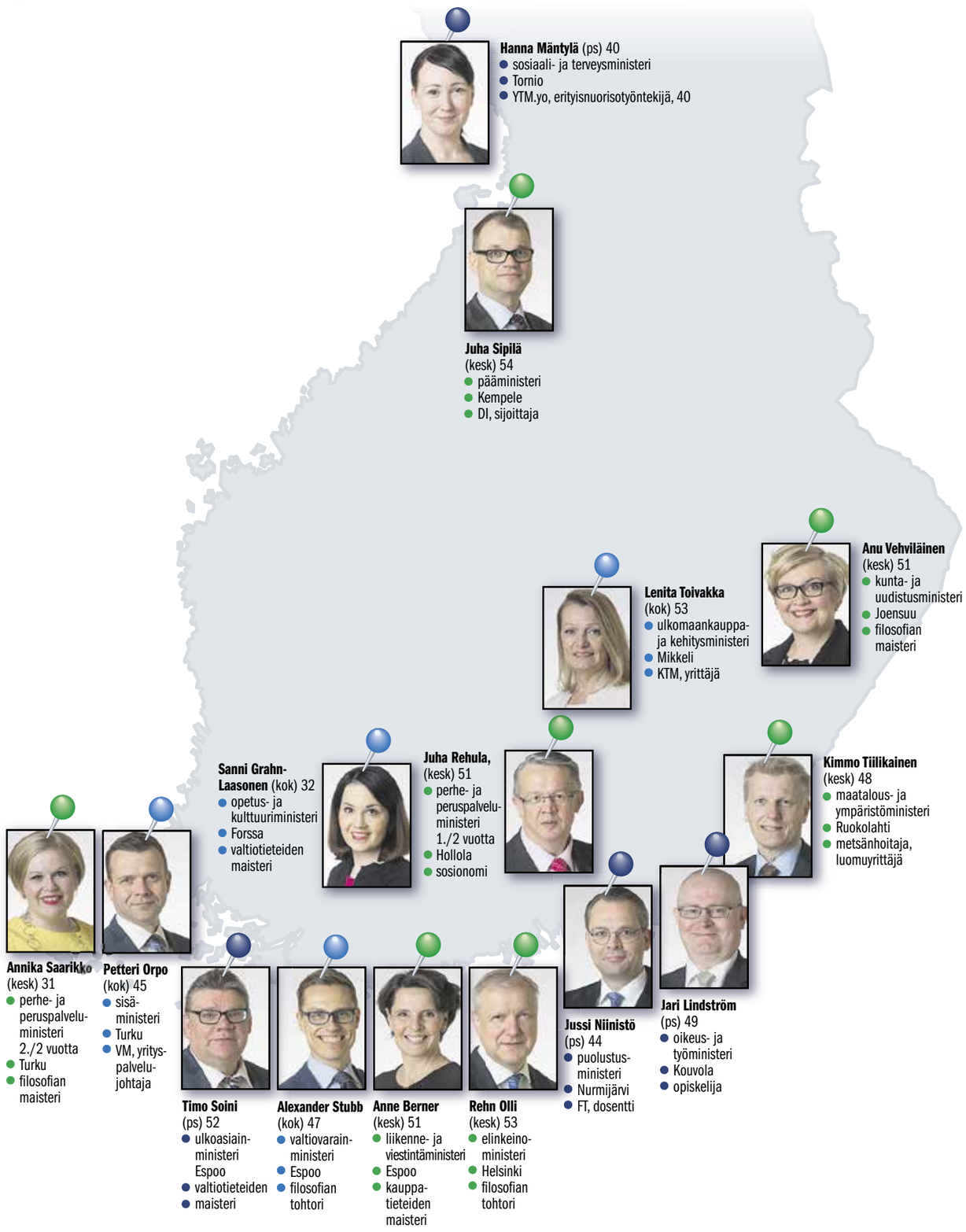

KOMMENTTI

Keskusta otti biotalouden

Ministerijako ja hallitusohjelma osoittavat, että keskusta vei Smolnan neuvotteluja ja muut vikisivät. Se sai jättipotin, vaikka kauan havitellut opetus- ja ulkoministeriöt menivät muille.

Kuusi ministeriä ja elinkeinopolitiikan värisuora vahvalla biopainotuksella on saavutus.

Juha Sipilä (kesk.) veti neuvottelut määrätietoisesti. Syntynyt ohjelma on tasapainoinen kokonaisuus, jossa on kipeitä päätöksiä eri suuntiin.

Erityisen neuvokas on paketti, jolla Sipilä puoliväkisin painaa työmarkkinajärjestöt yhteiskuntasopimukseen.

Sopimuksen vaihtoehto on myrkkypilleri, jonka pelko lisää paatuneenkin patruunan neuvotteluhaluja. Tarjolla on sellaisia rohtoja, että sopimuksen on syytä syntyä.

Soinille hankala pesti

Ministerijako sisälsi myös yllätyksiä. Ulkoministeriksi tulee perussuomalaisten **Timo Soini**. Hän osaa ulkoasiainvaliokuntaa vetäneenä asiat ja istuu presidentin linjaan, mutta vielä teini-iässä olevan puolueen johtaminen maailman lentokentiltä on vaikeaa Soinillekin.

Soini on ollut puolueen kävelevä ohjelma ja paljon muuta. Häneen on turvauduttu aina tiukan paikan tullen.

Voi myös kysyä, jaksaako Soini johtaa yhtä aikaa puoluetta ja kiertää maailmaa. Tehtävä on fyysisesti erittäin rankka.

Soini joutuu siirtämään osan sisäpoliittista vastuutaan muille. Se korostaa puolustusministeriksi nousevan **Jussi Niinistön** roolia. Häntä testataan nyt Soinin seuraajaksi.

Soini olisi sopinut paremmin valtiovarain- tai elinkeinoministeriksi kantamaan vastuuta Suomesta. Tämä olisi tehnyt myös puolueelle hyvää.

Ulko- ja puolustusministeriöt sekä ulkoasianvaliokunnan johtajuus tekevät perussuomalaisista ulko- ja turvallisuuspolitiikan mahtipuolueen. Tätä politiikkaa tosin tehdään toisen Niinistön, presidentti **Sauli Niinistön** nuoteista.

Stubbin salkku voitto

Alexander Stubbin valtiovarainministeriys oli voitto vaaleissa kolmanneksi jääneelle kokoomukselle, vaikka tulevat työt on kirjattu etukäteen tarkasti hallitusohjelman liitteisiin.

Stubbin salkku herättää myös kysymyksiä, sillä kokoomusjohtaja ei ole toistaiseksi osoittanut talouspoliittista osaamista. Taustansa puolesta hän istuu Euroopan rahaministereiden Ecofiniin.

Keskusta saa pääministeriyden lisäksi työ- ja elinkeinoministerin salkun sekä muun muassa maatalous- ja ympäristöministerin ja liikenneministerin pestit.

Se tarkoittaa biotalouden ja luonnonvarojen värisuoraa. Ei jää epäselväksi, kuka vastaa suomalaisen biotalouden ja maaseudun kehittymisestä.

MTK:n edunvalvonta on tällä vaalikaudella helppoa. Riittää, että pitää yhteyttä yhteen puolueeseen. Jos tuloksia ei tule, vastuunkantaja löytyy.

Pitkän päälle on kuitenkin toivottavaa, ettei maakuntien biotalous ole vain yhden puolueen intohimo.

MIKAEL PENTIKÄINEN

Yhtiöittäminen helpottuu ja yrittäjien verotus lientyy

Hallitus edistää maaseudun yrittämistä veromuutoksilla.

Sukupolvenvaihdoksia tuetaan keventämällä perintöveroa. Myös pienyrittäjien verotusta kevennetään, koska ne jäivät sivuun yhteisöveron laskusta. Liikkeen- ja ammattiharjoittajat sekä maa-, metsä- ja porotalouden yrittäjät saisivat viiden prosentin yrittäjävähennyksen.

Metsätaloutta harjoittavalle se merkitsisi noin 1,5 prosenttiyksikön alennusta pääomatulojen verotukseen, arvioi keskustan kansanedustaja **Esko Kiviranta**, joka osallistui hallitusohjelman talous- ja veroryhmään.

Kivirannan arvio perustuu keskimääräiseen 30 prosentin verokantaan. Osalla metsätilallisia veroa kannetaan tätäkin korkeamman mukaan, 33 prosenttia.

Maatiloilla vähennys tehtäisiin yritystulosta ennen sen jakamista ansio- ja pääomatuloihin. Kokonaisvaikutus riippuu Kivirannan mukaan maataloustulon veroprosentista.

Varainsiirtovero osin pois

Hallitusohjelmaan on kirjattu keinoja, joilla lisätään yhtiöittämisen houkuttavuutta. Kiinteistön varainsiirtovero poistettaisiin tilanteissa, joissa viljelijä siirtää maatalouden harjoittamisen osakeyhtiölle.

Kiviranta arvioi tämän lisäävän kiinnostusta osakeyhtiömuotoiseen maatalouteen, koska kiinteällä omaisuudella on maatiloilla suuri merkitys.

Nykyisellään yhtiömuodon vaihdosta mätkähtää neljä prosenttia veroa kiinteän omaisuuden käyvästä arvosta.

Hallitusohjelman mukaan osakeyhtiöissä saisi jatkossa myös vähentää tulolähteen tappion toisen tulolähteen tulosta.

Pienyrittäjiä miellyttää varmasti myös kirjaus arvonlisäveron muuttamisesta maksuperusteiseksi. Maa- ja metsätaloudessa käytäntö on jo ollut käytössä.

Veroa kulutuksesta

Yrittäjien ohella pieni- ja keskituloisten palkansaajien tuloverotusta kevennetään. Toisaalta useita kulutusveroja ja -maksuja nostetaan.

Asuntolainojen korkovähennysoikeus hupenee aiemmin päätettyä nopeammin, kiinteistöverojen ala- ja yläraja nostetaan. Myös jätevero nousee.

Hallituksen tavoitteena on ohjata kulutusta sakottamalla energiamuotoja, joista vapautuu runsaasti hiilidioksidia.

Tästä syystä polttoöljyn valmistevero nousee, mutta maatiloilla se sisältyy vanhastaan valmisteveron palautukseen, Kiviranta arvioi.

Autoveroa alennetaan ja ajoneuvoveroa korotetaan. Rekisteröidyt mönkijät, moottoripyörät ja veneet joutuvat verolle. Traktoreita ja mopoja se ei Kivirannan mukaan koskisi.

Haittaveroilla rokotetaan tuntuvimmin tupakoijia. Myös makeis- ja alkoholiveroja kiristetään.

Veronkiristyksiä on tiedossa tuntuvasti enemmän, mikäli työmarkkinajärjestöt mukaan lukien MTK ja Suomen Yrittäjät eivät saa elokuun puolivälissä aikaan yhteiskuntasopimusta.

KAIJALEENA RUNSTEN

PEKKA FALI

Iisalmelainen Juha Ruotsalainen katseli keskiviikkona uusia autoja oululaisessa autoliikkeessä. Hän oli autoveron kevennyksestä mielissään.

Autoilu kallistuu, uusi auto halpenee

OULU (MT)

Hallitus aikoo laskea autoveroa ja kiristää ajoneuvoveroa. Se siis kannustaa vaihtamaan uudempaan autoon, mutta auton käyttö kallistuu.

Esityksen mukaan autoveroa lasketaan 200 miljoonalla eurolla seuraavan neljän vuoden aikana pienipäästöisiä autoja suosien.

Veronkevennys laskisi auton ostohintaa sadoista muutamaan tuhanteen euroon.

Ajoneuvoveron kiristyksellä hallitus tavoittelee 100 miljoonaa euroa lisää verotuloja. Autoilun vuotuiset kustannukset nousisivat muutamia kymmeniä euroja vuodessa.

Oululaisen autoliike Er-Won toimitusjohtaja **Voitto Saarnio** pitää veromuutoksia tarpeettomina.

”Kalliin auton ostaja hyötyy, mutta valtaosalla ei ole varaa ostaa uutta autoa. Vähävarainen joutuu maksamaan autoilusta yhä enemmän. Pohjoisessa auto on kuitenkin välttämätön pitkien välimatkojen vuoksi, eikä julkinen liikenne ole yhtä kehittynyt kuin etelässä.”

Uutta autoa katselevan iisalmelaisen **Juha Ruotsalaisen** mielestä hallituksen linjaus on hyvä asia.

”Ehdottomasti hyvä suuntaus. Suomen autokanta uusiutuisi, eikä tarvitsisi ulkomailta lähteä autoa hakemaan.”

Hän on myös tyytyväinen, ettei polttoaineveroa kiristetä.

SUVI NIEMI